

Nr 193.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående
uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna m. m.;
given Stockholms slott den 16 april 1917.*

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa dels för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett reservationsanslag av 70,900 kronor, dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16
april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Uti den till 1916 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att — under villkor att för ändamålet kostnadsfritt av landsting, kommuner eller enskilda tillhandahölles ett Korsnäs sågverksaktiebolag tillhörigt, i Hemus by av Mora socken beläget område, enligt uppgift innehållande 25.8 kappland åker, 1 tunnland 19.1 kappland skog samt 5 tunnland 27.2 kappland impedimenter — för uppförande å nämnda område av ett spetälskesjukhus bevilja ett anslag av 81,020 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisa 40,000 kronor.

I skrivelse den 5 maj 1916, nr 89, framhöll riksdagen, att i avseende å den föreslagna platsen för sjukhuset närmare utredning i visst angivet hänseende tarvades, i samband varmed jämväl borde tagas i övervägande, om icke byggnadskostnaderna kunde än vidare nedbringas. Då riksdagen alltså ansåge en förnyad utredning vara nödvändig,

hade riksdagen icke kunnat bifalla Kungl. Maj:ts förslag i den form, vari det förelåge. Emellertid vore snara åtgärder nödvändiga, och riksdagen förutsatte därför, att denna utredning påskyndades, så att ett nytt förslag kunde föreläggas 1917 års riksdag så tidigt, att arbetet med anläggningen kunde påbörjas nämnda år. På grund härav och då riksdagen funne lämpligt, att, ehuru byggnadsplanen icke kunnat i allt godkännas, likväl den del av byggnadskostnaden, som kunde antagas bliva erforderlig under år 1917, upptoges på samma års stat, hade riksdagen ansett sig böra å extra stat för år 1917 anvisa ett belopp av 40,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Riksdagen förklarade sig slutligen anse, att såsom villkor för beviljande av anslag borde uppställas, att den för sjukhusets uppförande erforderliga mark kostnadsfritt upplåtes av landsting, kommuner eller enskilda.

I anledning av riksdagens förberörda skrivelse inkom medicinalstyrelsen, till följd av remiss, den 2 oktober 1916 med förnyad utredning i ämnet. Styrelsen beräknade därvid kostnaderna för sjukhusets uppförande å det föreslagna området i Hemus by av Mora socken till 116,220 kronor, och anhöll styrelsen om anvisande av anslag för år 1918 såväl för sjukhusets uppförande som för dess utrustning och drift. Styrelsen upplyste tillika, att styrelsen i skrivelse den 23 augusti 1916 hos Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kopparbergs län hemställt om framställning till länets under samma år sammanträdande landsting, att landstinget ville till staten kostnadsfritt upplåta nämnda för spetälskesjukhuset föreslagna område.

Uti den till innevarande års riksdag avlåtna statsverkspropositionen meddelade jag, att landstinget uppdragit åt en kommitté att söka förvärva lämpligt område för sjukhusets uppförande.

Ehuru frågan härom ej då ännu vunnit sin slutliga lösning, uttalade jag emellertid den förhoppning, att den ytterligare utredning, som i ärendet erfordrades, skulle föreligga i sådan tid, att jag under riksdagens lopp skulle bliva i tillfälle att underställa Kungl. Maj:t förslag i ämnet; och föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, i enlighet med min hemställan, att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlåtas, på extra stat för år 1918 beräkna dels, för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett anslag av 76,220 kronor, dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

Utredning i de av riksdagen önskade avseenden föreligger numera. Jag tillåter mig därför att ånyo anmäla ärendet inför Kungl. Maj:t och får därvid till en början ingå på frågan om platsen för det tillämnade sjukhusets förläggning.

Plats för
sjukhuset.

I egenskap av ordförande i den av landstinget tillsatta kommittén har häradshövdingen Carl Hartman i skrivelse till medicinalstyrelsen den 4 december 1916 meddelat, att kommittén — med frångående av förslaget att förlägga spetälskesjukhuset ifråga å berörda område i Hemus by, vilket dels vore för dyrt, dels för det avsedda ändamålet mindre lämpligt, — ansett att sjukhuset i stället borde uppföras å ett invid lasarettet i Mora Noret beläget område, som funnes närmare angivet å en vid skrivelsen fogad kartskiss. Tillika anhölls om medicinalstyrelsens utlåtande rörande ifrågasatt tomts lämplighet för det tilltänkta ändamålet.

För att närmare belysa tomtfrågan tillåter jag mig återgiva vad förste provinsialläkaren i Kopparbergs län G. Windahl meddelat i en på uppdrag av kommittén den 30 november 1916 avgiven utredning i ärendet.

»Området i fråga, som synes hava en areal av 4,95 hektar eller i det närmaste 10 tunnland, gränsar i söder till lasarettområdet, i väster till Österdalälven, i norr och öster till obebyggd skogsmark. På omkring 150 meters avstånd från östra gränsen löper landsvägen mellan Mora och Orsa. Området har ett för ett spetälskesjukhus önskvärt isolerat läge, som dock genom grannskapet till lasarettet och utsikten över en relativt närbelägen, livlig bygd icke ger intryck av ödslighet.

Marken ligger i sin helhet relativt högt över älvstranden och har en i stort sett alldeles jämn yta, som från sydvästra delen sakta höjer sig åt öster och norr. Den utgöres överallt, under ett obetydligt myllager, av fast, grovt grus med inblandade smärre stenar, och torde grundberget ingenstädes ligga nära ytan.

Området är beväxt med mycket tät, högväxt men relativt ung barrskog, i huvudsak gran, utom på det i nordvästra delen, ovan järnvägen belägna, å den upprättade kartskissen med H. H. a betecknade skiftet, där avverkning för ej så lång tid sedan synes hava ägt rum.

Från området äro undantagna dels den å kartskissen utmärkta järnvägs-linjen (Mora—Orsa), dels en vid lasarettbygget exproprierad, å kartan likaledes angiven, smal (2 meter) remsa för lasarettets vattenledning, men något hinder i dispositionen av området för nu ifrågasatt ändamål synes sistnämnda markremsa ej behöva utgöra. I östlig—västlig riktning, ej synnerligen långt från södra gränsen, är en smal gata upphuggen i skogen, varest är framdragen en, enskilt bolag tillhörig, på brädstolpar upplagd elektrisk kraftledning. I vad mån området med hänsyn till äganderätten besväras av nämnda kraftledning, är ej av mig känt.

Grundens beskaffenhet för byggnadsändamål är med hänsyn till hållfasthet och erforderliga jordschaktningar den bästa möjliga. Vid en, såsom mig synes lämplig, förläggning av huvudbyggnaden omkring 80 meter från södra gränsen och 15 meter ovanför den nämnda vattenledningen skulle byggnaden, efter erforderlig gallring i skogen, erhålla ett åt väster och sydväst samt, därest någon gallring medgäves även inom lasarettområdet angränsande skogsbälte, även åt söder öppet och vackert läge med en tilltalande utsikt över Österdal-

älven och dess inlopp i Siljan jämte angränsande bebyggda stränder samt åt norr och öster genom skogens och terrängens stigning ett gott vindskydd.

Avloppsledning från byggnaden kan utan några ovanliga kostnader anordnas rätt ned till älven eller, med vederbörligt tillstånd, ovanför järnvägen inkopplas i lasarettets huvudavlopp, som förlöper i lasarettens norra del. För avledning av ytvatten å området i övrigt finnas goda lutningsförhållanden, och torde relativt grunda, öppna diken här för vara tillräckliga.

För sjukhusets vattenbehov ligger otvivelaktigt närmast att tänka på åstadkommande av en anslutning till lasarettets vattenledning. Vid lasarettets byggande exproprierades för dess behov dels förutnämnda markremsa för ledningens framdragande, dels ett område, omfattande ett par numera behörigen inbyggda källor jämte vattenreservoar vid den omkring en kilometer från lasarettet belägna Måmyran. Vattnet i ledningen är av mycket god beskaffenhet, och källorna äro rikligt givande. Även vid det exceptionella torkåret 1914 behövde ingen inskränkning göras i lasarettets vattenförbrukning. Mot torkperiodens slut kunde visserligen, de dagar tvätten gick för full gång, i reservoaren iakttagas en sänkning av vattenståndet intill 30 cm. men var på morgonen åter fullt igen. Fara torde därför ej föreligga, att icke ledningen såväl under vanliga förhållanden som även vid möjliga längre torkperioder skulle kunna lämna även det ifrågakvarande sjukhuset erforderlig vattenkvantitet, som näppeligen torde behöva överstiga 4 à 5 kbm. pr dygn. Vattnet framrinner till lasarettet med självtryck, och vid en förläggning i enlighet med ovanstående finnes mer än tillräckligt tryck för inledning av vattnet i vilka delar som hälst i detta sjukhus.

Såsom andra utvägar för vattentäkt får påpekas, att med sannolikhet vid djupgrävning eller borrhugg gott vatten i här erforderlig mängd kan erhållas inom området, varjämte den närbelägna älven alltid lämnar möjlighet för anordnande av uppfordring av vatten för den större förbrukningen, tvätt, bad o. d.

Den över området löpande elektriska kraftledningen kan visserligen i någon mån anses hinderlig och möjligen behöva flyttas något men lämnar å andra sidan ett lägligt tillfälle för uppgörelse om anstaltens förseende med elektrisk energi.

Beträffande kommunikationsleder får påpekas, att från området förlöper utmed östra sidan av järnvägen en smal kärrväg förbi lasarettets anhalt vid järnvägen och dess brygga vid älven fram till Mora Norets by. Vägens beskaffenhet och dess underhåll fram till byn torde dock ej medgiva dess användande som huvudtrafikled till den eventuella anstalten, utan torde området behöva kompletteras med en väg rätt upp åt öster till landsvägen.

I områdets nordvästra hörn, ungefär motsvarande skiftet H. H. a. ovanför järnvägen, där skogen är väsentligen borta, torde möjligen röjning för odling lämpligen kunna göras. Ordlandet och vidmakthållandet härav liksom av områdets skogspark skulle kunna lämna tillfälle till åtminstone någon sysselsättning utomhus för eventuellt intagna, arbetsföra patienter.

Avståndet från ett spetälskesjukhus här till provinsialläkarstationen i Mora, 2,5 à 3 kilometer, kan, under förutsättning av att provinsialläkaren i egenskap av föreståndare för spetälskevården i Dalarna bör vara läkare därstädes, anses vara i längsta laget. Med hänsyn till denna sjukvårds art och till möjligheten att vid hastigt påkommet sjukdomsfall i nödfall erhålla hjälp vid lasarettet torde denna omständighet ej utgöra hinder av större betydelse.»

På grund av den sålunda lämnade redogörelsen och under förutsättning, att nödig uppgörelse beträffande vattentillgång och eventuellt avlopp samt om elektrisk kraft kunde träffas ävensom att området kompletterades med utfartsväg till landsvägen, har förste provinsialläkaren Windahl ansett det föreslagna området vara lämpligt för uppförande av det tilltänkta spetälskesjukhuset.

Med anledning av den utav Hartman hos medicinalstyrelsen gjorda förfrågan har styrelsen i skrivelse den 6 december 1916 meddelat denne, att styrelsen funne området för det avsedda ändamålet lämpligt, dock under av förste provinsialläkaren Windahl i förenämnda yttrande angiven förutsättning, att nödig uppgörelse beträffande vattentillgång och eventuellt avlopp samt om elektrisk kraft kunde träffas, ävensom att området kompletterades med utfartsväg till landsvägen.

Sedermera har Kopparbergs läns landsting, jämlikt föreskrift i nådigt brev den 30 december 1916, vid urtima möte den 19 mars 1917 behandlat frågan om förvärv av det sålunda föreslagna området. Landstinget har därvid — under förutsättning att på statens bekostnad uppfördes ett spetälskesjukhus å i förste provinsialläkaren Windahls nämnda yttrande den 30 november 1916 omförmält område, innehållande i areal 3 hektar 30 ar med nödig mark om 12 ar för utfartsväg från sjukhuset till allmänna landsvägen — beslutit dels medgiva rätt att för sjukhusets behov anordna anslutning till lasarettets i Mora vattenledning, i den mån därigenom icke inkräktades på lasarettets behov av vatten, samt anslutning till lasarettets avloppsledning, dels ock för förvärv av samma område och mark bevilja ett förslagsanslag å 6,000 kronor.

Av handlingarna inhämtas tillika, att Mora—Orsa elektricitetsverk förklarar sig villigt att till gällande pris lämna elektrisk kraft till spetälskesjukhuset, för den händelse detsamma förlades till ifrågavarande område.

I underdånig skrivelse den 28 mars 1917 har medicinalstyrelsen för sin del tillstyrkt, att det föreslagna spetälskesjukhuset för Dalarna måtte uppföras å den av landstinget till inköp bestämda tomten invid lasarettet i Mora Noret.

Departements-
chefen.

I avseende å den nästlidet år föreslagna platsen för sjukhuset ansåg riksdagen tillförlitlig utredning om dess lämplighet icke föreligga i ett och detta ett synnerligen viktigt hänseende, nämligen ifråga om förekomsten av gott vatten. Enligt riksdagens mening vore det nämligen oavvisligen nödvändigt, att sjukhuset ägde lätt och riklig tillgång härtill.

En genom medicinalstyrelsens försorg sedermera förebragt utredning torde ådagalägga, att några svårigheter i avseende å anskaffande av gott vatten till nämnda plats ej föreligga. Sedan som villkor för beviljande av anslag till sjukhuset uppställts, att den härför erforderliga mark kostnadsfritt upplätes av landsting, kommuner eller enskilda, har emellertid landstinget — särskilt med hänsyn till att platsen ställt sig väl dyr — verkställt utredning i fråga om anskaffande av annan plats för uppförande av sjukhuset. Den nu föreslagna, invid lasarettet i Mora Noret belägna tomten, för vars förvärvande landstinget även anvisat medel, synes ur skilda synpunkter väl lämpad för ändamålet. Särskilt vill jag därvid framhålla, hurusom genom närbelägenheten till lasarettet och sedan de av medicinalstyrelsen uti ifrågavarande avseende uppställda villkor blivit uppfyllda, tillgång till vatten och elektrisk kraft kan på ett bekvämt sätt beredas. I likhet med medicinalstyrelsen vill jag därför förorda sjukhusets förläggning å det av landstinget erbjudna området. Häri- genom skulle ock, enligt vad jag i det följande får tillfälle omnämna, en besparing vid sjukhusets uppförande komma att vinnas.

Härefter ber jag få övergå till frågan om kostnaderna för sjukhusets uppförande.

*Kostnaderna
för sjukhusets
uppförande.*

I detta avseende ber jag först få i korthet erinra om den plan för sjukhusets uppförande, som medicinalstyrelsen framlade i skrivelse den 21 december 1914 och vilken låg till grund för Kungl. Maj:ts framställning till nästlidet års riksdag.

Denna plan omfattade främst den egentliga sjukhusbyggnaden, vilken skulle uppföras i en våning jämte vindsvåning och källare. I källaren skulle bland annat förläggas anordningar för centraluppvärmning. I vindsvåningen skulle inrättas bland annat bostäder för en del av personalen, som hade direkt med sjukvården att skaffa.

För övrig personal skulle uppföras en särskild bostadsbyggnad. Slutligen skulle ett särskilt desinfektionshus anordnas, inrymmande jäm- väl tvättstuga.

Kostnaderna för dessa byggnader beräknades sålunda:

Sjukhusbyggnad	kronor 47,300: —
Bostadsbyggnad för betjäning	» 9,500: —
Desinfektionshus med tvättstuga	» 5,100: —
Värmeledning, vatten- och avloppsled- ningar, badrums- och tvättstuge- inredning samt desinfektionsapparat	» 11,900: —

Ritningar, kontrollantarvode och oförut-
sedda utgifter kronor 5,600: —

Summa kronor 79,400: —

Därjämte beräknades för en väganlägg-
ning 1,620 kronor, vadan sålunda
sammanlagda kostnaderna skulle
uppgå till » 81,020: —

I sitt yttrande i ärendet framhöll överintendentensämbetet bland annat, att en icke oväsentlig minskning av den beräknade kostnaden skulle kunna vinnas genom att i stället för värmeledning anordna kakelugnar. Sedan medicinalstyrelsen emellertid på anförda skäl förklarat sig anse detta förslag innebära en avgjord försämring, blev styrelsens förslag oförändrat av Kungl. Maj:t förelagt riksdagen.

I sin skrivelse den 5 maj 1916 har riksdagen framhållit, att vid den förnyade utredningen borde tagas under övervägande, om icke byggnadskostnaderna kunde än vidare nedbringas, exempelvis därigenom att ett billigare system för centraluppvärmning användes, därest icke överintendentensämbetets förslag att anordna kakelugnar antoges, att sjukhuspaviljongen uppfördes i två våningar, att tvättstugan förlades till källaren i sjukhuspaviljongen i stället för i en särskild byggnad, att bostadsrum för all betjäning inreddes i vindsvåningen eller att det beräknade luftutrymmet för varje patient något minskades.

Medicinal-
styrelsen.

Med sin skrivelse den 2 oktober 1916 har medicinalstyrelsen överlämnat nya ritningar och kostnadsberäkningar för sjukhuset. Styrelsen har därvid anfört följande.

Av ritningarne framginge, att, såsom i riksdagens skrivelse ifrågasatts, sjukhuspaviljongen i det nya förslaget uppförts i två våningar, att bostadsrum för betjäningen inretts i paviljongen och att icke endast tvättstugan utan även desinfektionsanstalten förlagts i källaren.

Beträffande ifrågasatt minskning av det beräknade luftutrymmet för varje patient hade styrelsen med hänsyn såväl till den långa tid (många år), varje patient såsom regel måste tillbringa å sjukhuset, som till sjukdomens art däremot icke ansett sig böra föreslå någon minskning i det förut beräknade måttliga utrymmet.

Vad anginge sjukhusets uppvärmning hade styrelsen fortfarande ansett sig böra föredraga centralvärmeledning framför kakelugnar, och då riksdagens skrivelse icke syntes innebära något ogillande härav, hade någon närmare motivering icke syntes erfordras. Riksdagen hade däremot ansett, att frågan om ett billigare system för centraluppvärmning vid den nya utredningen borde tagas i över-

vägande. I 1914 års förslag hade varmvattensystem förordats, och såsom syntes hade även nu samma system föreslagits. Anledningen härtill vore den, att styrelsen vid frågans prövning funnit fördelarna med detta system framför det i anläggningskostnad något billigare men nu alltmer övergivna ångsystemet så övervägande, att kostnadsfrågan icke borde få lägga hinder i vägen för anstaltens utrustande med vattenuppvärmning.

Varmvattensystemet vore sålunda, framhåller styrelsen, framför allt i hygieniskt hänseende avgjort att föredraga, anläggningen vore betydligt varaktigare, ginge ej så lätt sönder och vore mindre ömtalig. Skötseln vore lättare och driftkostnaderna med stor sannolikhet mindre än vid ånguppvärmning. Särskilt i ett så pass litet sjukhus som det ifrågavarande vore det senare systemet betydligt svårare att sköta; man misshushållade lättare med värmen och det vore svårare att hålla jämn temperatur; det bleve lätt nog för hett eller för kallt.

I detta sammanhang framhåller styrelsen, att värmeledningsspannan kan eldas med grov ved eller koks allt efter önskan.

Beträffande det nu omarbetade förslaget har styrelsen i övrigt anfört följande.

Sjukhuspaviljongen i detta förslag motsvarade sjukhuspaviljongen, bostadshuset samt tvättstuga och desinfektionsbyggnad i 1914 års förslag.

Trots den sammanslagning av olika byggnader, som sålunda skett, hade på grund av den hastiga prisstegring å materialier m. m. kostnaden för sjukhusbyggnaden beräknats uppgå till ej mindre än 75,000 kronor mot 61,900 kronor år 1915. Kostnaderna för värmeledning, vatten och avloppsledning (inom hus), desinfektionsapparat samt inredning av tvättstuga, badrum och dylikt beräknades år 1914 till 11,900 kronor, under det att kostnaden i det nya förslaget upptoges till 19,800 kronor. Skillnaden betingades till stor del av den ovannämnda prisstegringen, vartill komme att i tvättstugan den förbättring av arkitekten föreslagits, att ett torkskåp med s. k. torkhästar där anordnats, vilket betingade en kostnad av omkring 1,200 kronor. Ävenledes syntes det, som om i 1914 års förslag kostnaden för vatten- och avloppsledningar inomhus blivit för knappt beräknad.

I ritningarna till 1914 års förslag hade upptagits en uthusbyggnad, rymmande vedbod, visthusbod, halmbod samt avträden, men hade styrelsen med hänsyn till utrymmet i bostadshusets källare samt i tvätt- och desinfektionshuset ansett, att uthusbyggnaden kunde undvaras.

På grund av nu föreslagna ändringar syntes det styrelsen önskvärt, att en uthusbyggnad uppfördes med plats för halmbod och vedbod, avsedd för vedhuggning under kallare årstid, samt slöjdrum. I 1914 års förslag hade icke upptagits något slöjdrum, men då ett sådant utan tvivel kunde vara till både nytta och nöje för flera sjuka, hade i det nu framlagda förslaget ett sådant ansetts böra upptagas. Kostnaden för uthusbyggnaden, som år 1914 beräknades till 3,600 kronor, hade i det nu framlagda förslaget upptagits till ej mindre än 4,800 kronor, beroende på den enorma stegringen i virkesprisen.

Kostnaderna för ritningar, kontroll och avsyning, som år 1914 upptogos till 5,600 kronor, hade nu styrelsen ansett böra höjas till 6,000 kronor.

Samtliga byggnadskostnader i det nu framlagda förslaget, uthusbyggnad för slöjdrum m. m. däri inberäknad, uppginge sålunda till 105,600 kronor mot förra årets 83,000 kronor eller, om uthusbyggnaden såsom då gjordes frånräknades, 79,400 kronor.

Trots den i enlighet med riksdagens önskan gjorda sammanslagningen av flera byggnader till en byggnad hade sålunda kostnaden nu måst beräknas avsevärt högre än år 1914; byggnadspriserna angåves av arkitekten hava sedan dess i genomsnitt ökat med 30 %. Efter 1914 års priser skulle alltså kostnaden beräknats till 73,920 kronor i stället för nu upptagna 105,600 kronor.

På grund av den gjorda utredningen har styrelsen beräknat kostnaden för sjukhusets uppbyggande sålunda:

Sjukhusbyggnad av trä	kronor 75,000: —	
Üthusbyggnad av trä	» 4,800: —	kronor 79,800: —
Värmeledning, vatten- och avloppsledningar (inom hus), badrums- och tvättstugeinredning samt desinfektionsapparat	» 19,800: —	
Ritningar, kontroll, avsyning etc.	» 6,000: —	
	<hr/>	Summa kronor 105,600: —

Medicinalstyrelsen, som i sin skrivelse den 2 oktober 1916 utgått från att sjukhuset skulle förläggas till det föreslagna området i Hemus by, har vidare i nämnda skrivelse beräknat dels för anordnande av ledning från Morastrands vattenledningsverk 6,000 kronor, dels för avloppsledning till älven 3,000 kronor och dels för en väganläggning 1,620 kronor. Inberäknat dessa belopp skulle alltså sammanlagda kostnaderna uppgå till 116,220 kronor.

Över-
intendents-
ämbetet.

Uti häröver avgivet infortrat utlåtande den 14 november 1916 har överintendentsämbetet förmält sig icke hava något att för sin del erinra.

Departements-
chefen.

I det förnyade förslag till sjukhuset, som av medicinalstyrelsen nu framlagts, hava de i riksdagens skrivelse uttalade önskemål i huvudsak blivit iakttagna. Jämfört med förslaget av år 1914 och med utgångspunkt från de nämnda år gällande pris, skulle det nya förslaget medföra en kostnadsbesparing av omkring 5,500 kronor. Till följd av de ytterligt stegrade byggnadskostnaderna visar emellertid det nya förslaget, som slutar å 105,600 kronor, en ej oväsentlig högre kostnad än den 1914 beräknade. Då ytterligare förenklingar i avseende å byggnaderna ej synas möjliga, vill jag för min del förorda, att det nya förslaget, mot vilket överintendentsämbetet ej haft något att erinra, kommer till utförande.

Av styrelsen beräknade kostnader för ledning från Morastrands vattenledningsverk, avloppsledning till älven och väganläggning bortfalla naturligen nu, därest sjukhuset ej skulle förläggas till den förut

föreslagna tomten i Hømus by. Landstingets beslut i förläggningsfrågan kom emellertid styrelsen så sent tillhanda, att något nytt förslag, avseende motsvarande kostnader i fråga om den nya tomten, icke hunnit utarbetas. Enligt vad jag från styrelsen inhämtat, torde emellertid med stor sannolikhet dessa kostnader kunna beräknas till omkring hälften av det belopp, 10,620 kronor, som i det tidigare förslaget beräknats för ändamålet, eller sålunda till i runt tal 5,300 kronor. För att frågan ej ånyo skall behöva underställas riksdagens prövning, synes lämpligast, att anslag å sistnämnda belopp nu beräknas för ändamålet och att prövning av kostnadsberäkningarna i förevarande avseende må ankomma på Kungl. Maj:t.

De sammanlagda kostnaderna för sjukhusets uppförande skulle sålunda uppgå till 110,900 kronor. Då riksdagen på extra stat för år 1917 för ändamålet anvisat ett anslag å 40,000 kronor, erfordras sålunda för år 1918 ett ytterligare anslag å 70,900 kronor.

Slutligen tillåter jag mig beröra frågan om driftkostnaderna för sjukhuset och kostnaderna för detsammans utrustning.

Driftkost-
nader m. m.

Jag ber därvid till en början få erinra, att medicinalstyrelsen i sin skrivelse den 21 december 1914 beräknade den årliga driftkostnaden för sjukhuset sålunda:

Medicinal-
styrelsen.

avlöningar	kronor	2,904: —
utspisning	»	5,475: —
övriga utgifter	»	5,420: —
<hr/>		
eller tillsammans		kronor 13,799: —

Denna beräkning var uppgjord med ledning av erfarenheterna från Järvsö sjukhus och under antagande, att det nya sjukhuset vore fullt belagt, d. v. s. med 20 patienter.

Kostnaderna för anskaffande av sängar och sängutrustning för sjukhuset beräknades av styrelsen i samma skrivelse till i runt tal 500 kronor för säng eller alltså till inalles 10,000 kronor.

I skrivelsen den 2 oktober 1916 har styrelsen meddelat, att med den prisstegring, som för närvarande vore rådande, någon höjning av ifrågavarande belopp antagligen bleve nödvändig.

Att i frågans nuvarande läge uppgöra en detaljerad utredning beträffande driftkostnaderna för sjukhuset torde knappast vara erforderligt,

Departements-
chefen.

utan synes det lämpligare att uppskjuta en sådan utredning ännu ett år, då den kan framläggas för 1918 års riksdag till prövning.

Om emellertid, såsom 1916 års riksdag förutsatt, uppförandet av sjukhuset påbörjas 1917 och man sålunda kan antaga, att sjukhuset blir färdigt att tagas i bruk hösten 1918, är det, såsom medicinalstyrelsen jämväl framhållit, önskvärt, att redan i 1918 års riksstat upp- tagas anslag såväl för anskaffande av erforderlig sjukhusutrustning som för driftkostnaderna under ett kvartal. Med utgående från beräkningarna år 1914 skulle härför erfordras anslag om respektive 10,000 kronor och 3,450 kronor, vilka anslag torde böra såsom förslagsanslag äskas av riksdagen.

Med åberopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att på extra stat för år 1918 anvisa dels för upp- förande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett reserva- tionsanslag av 70,900 kronor, dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.